

Zastavme EPH!

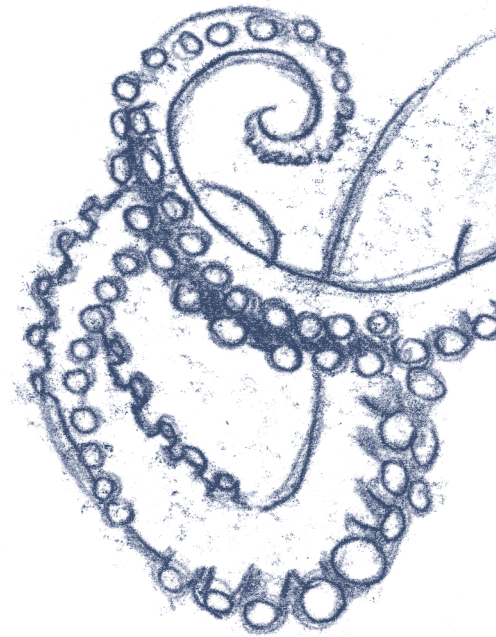
Sborník ze setkání lidí
zasažených byznysem
Daniela Křetínské

www.re-set.cz
info@spinaveprachy.cz
[@zastavmespinaveprachy](https://www.instagram.com/zastavmespinaveprachy)

Obsah

Zastavme EPH!	7
Mantova: Nechte nás dýchat!	9
Srnojedy a Rybitví: Společnými silami proti spalovně	13
Zelená Čáslav: Parta, která se nebojí postavit Křetínského firmě	15
Německo: desítky let těžby uhlí musíme ukončit spravedlivě	18
Elektrárna Lynemouth a plány na rozvoj plynových elektráren	20
Inciativa EPH Musí skončit: Oslavy narozenin a příchalky proti fosilnímu byznysu	22
Jen organizovaná síla lidí může porazit organizovanou sílu peněz!	25

Zastavme EPH!

Energetický a průmyslový holding je jako chobotnice s chapadly po celé Evropě; hyena, pasoucí se na zbytcích staré fosilní infrastruktury, o které už ostatní investoři nestojí. Daniela Křetínský je jako Andrej Babiš, jen místo kuřat obchoduje s ruským plynem.

Všechna tato přirovnání by se dala použít pro přiblížení hrozby byznysu Daniela Křetínského pro klima a demokracii. Ve skutečnosti jsou ale všechna trochu nedostatečná: EPH je největší tuzemskou firmou s výrazně většími tržbami než Agofert, mediální impérium Daniela Křetínského sahá daleko za hranice České republiky, a ačkoliv jsme v minulosti připodobňovali EPH k různým zvířatům, ve skutečnosti se nedá ani srovnávat s tak užitečnými a krásnými tvory jako jsou chobotnice nebo hyeny.

Energetický a průmyslový holding patří mezi největší evropské znečišťovatele: má jedny z největších plánů na rozvoj plynové infrastruktury a jen z uhlí větší emise než celé Finsko. V investigaci nedávno zveřejněné Deníkem Referendum navíc vyšlo najevo, že EPH ve skutečnosti polovinu svých reálných emisí zakrývá kreativními manévry v uhlíkovém účetnictví.

V září roku 2023 jsme uspořádali setkání lidí zasažených byznysem EPH. Sešli se na něm lidé napříč Evropou, kteří se na různých úrovních zapojují do boje za klima a spravedlivější svět. Jejich různé příběhy nám dávají lepší pohled na fosilní impérium Daniela Křetínského než všechna barvitá přirovnání.

EPH používá totiž mnoho jmen a zahrnuje mnoho různých odvětví od energetiky přes odpady až po média. Celý byznys ale spojuje snaha o vysávání veřejných peněz, ovlivňování politiky a touha vytěžit maximální zisk za každou cenu bez ohledu na dopady na klima. Naštěstí má ale také Křetínského podnikání společné ještě jedno: odvážné klimatické hnutí s ochotou se gigantické a bohaté firmě postavit v každé jednotlivé zemi.

Mantova: Nechte nás dýchat!

V severoitalské Mantově se lidé spojili proti plánovanému rozšíření plynové elektrárny Ostiglia. Majitel elektrárny, firma EP Energy z holdingu EPH, plánuje navýšení kapacity o více než dvě třetiny – původních 1125 megawattů výkonu chce rozšířit o dalších 900. Mantova už nyní patří mezi nejznečištěnější oblasti v Itálii, vyrábí se zde pětikrát více energie, než lidé v regionu spotřebují. Rozšíření elektrárny je navíc v rozporu nejen se zájmy místních, ale i s italskými plány na dekarbonizaci.

Není proto divu, že si místní plány Křetínského firmy nenechali líbit: v lednu 2021 založili Občanský výbor pro životní prostředí, a spojili tak více než 40 rozmanitých organizací a iniciativ od místních starousedlíků po středoškolské studenty z Fridays For Future. Výboru se podařilo zajistit vznik studií, které potvrzují devastující vliv elektrárny na zdraví obyvatel regionu, uspořádat několik demonstrací a posbírat proti záměru tisíce podpisů. V roce 2021 se občané rozhodli proti firmě podat také žalobu ke krajskému soudu: k rozsudku by mělo dojít zhruba v polovině příštího roku.

Iniciativě se dařilo organizovat skvělé akce a získávat širokou podporu veřejnosti nejen v regionu, pro přesvědčení místních autorit to ale

stále nestačilo: záměru rozšíření elektrárny se odvážily vzdorovat jen dvě obce, jenž byly nakonec krajem dotlačeny ke schválení.

Místní aktivisté Ester Scopelliti, Lorenzo Bassi a Erica Innisi plus spatřují v EPH hrozbu právě kvůli množství různých firem a právních entit, ze kterých se Křetínského fosilní impérium skládá. Tato neprůhlednost podle nich často samotným aktivistům zabraňuje uvědomit si, že mají ve skutečnosti stejného nepřítele. Aktivisté z Mantovy také upozorňují na opakované vztahy mezi zástupci Křetínského firem a klíčovými aktéry v lokálních samosprávách i nejvyšších patrech italské a evropské politiky.

Důležitou motivací pro rozšíření elektrárny Ostiglia může být pro EPH záměr dosáhnout na kapacitní platby, ze stejného důvodu plánovala Křetínského firma chce přestavovat další italskou elektrárnu Fiume Santo z uhelné na plynovou. EPH tak v Itálii pokračuje ve svých obvyklých zvycích: uzamykat nás stále hlouběji v závislosti na fosilních palivech, ničit zdraví lidí v okolí a pobírat dotace z veřejných peněz.

Jak to v boji s vychytralou nadnárodní firmou nevzdat? Lorenzova motivace je jednoduchá: pokud to nezměníme společně, nezmění se to nikdy. Kolektivní akce je podle něj jediná cesta nejen pro Mantovu, ale pro nás všechny v boji proti kolosu EPH.

Srnojedy a Rybitví: Společnými silami proti spalovně

„Každý den se koukám z okna na komíny spalovny a mám radost, že se z nich nekouří. Můj syn vyrostl bez toho, aby to musel číchat,“ říká Pavel Králíček, starosta obce Srnojedy a jedna z klíčových osob v boji proti obnovení provozu spalovny nebezpečných odpadů vzdálené od obcí Srnojedy a Rybitví cca 400 metrů. Firma AVE CZ spadající pod holding EPH spalovnu koupila v roce 2006. Už tehdy byla dva roky odstavená z důvodu překračování emisních limitů, hluku a zápachu. Záměr AVE CZ provoz obnovit tak pro místní znamenal nepřijatelný šok.

Koalice proti spalovně má za sebou historii plnou silných momentů občanského odhodlání:

autorům petice se podařilo sebrat téměř 50 tisíc podpisů, na historicky největším veřejném projednávání se v roce 2009 sešlo pět tisíc lidí a město Pardubice jej muselo přesunout do prostor hokejového stadionu. Když dojde na téma spalovny, atmosféra často připomíná spíš sportovní utkání než schůzi. „Vy nás tady krmíte čísly a říkáte nám, jak máme být za spalovnu

„Ať zvedne ruku, ten, kdo už tady nechce nikdy cítit chemický smrad.“

vděční," řekl zástupcům AVE CZ i ministerstva při jednom z nich pardubický občan, „ale ať zvedne ruku, kdo už tady nechce nikdy cítit chemický smrad?“ Odpovědí je mu les zvednutých rukou a souhlasný křik.

Navzdory silnému občanskému odporu, na jehož straně stojí i vedení obcí a Pardubického kraje, však není vyhráno: Ministerstvo životního prostředí v květnu 2023 záměr AVE CZ schválilo za předpokladu že se Křetínského firmě podaří splnit 45 ministerstvem vymezených podmínek. Místní lidé ve své snaze spalovnu zastavit pokračují, doufají ale především, že AVE CZ podmínky nesplní a k obnovení provozu nedojde.

Starosta Králíček vidí největší problém v situaci, kdy se do soukromých rukou dostávají veřejné služby. Obce proto dál usilují o společný odkup spalovny, AVE CZ obchod odmítá. Nejen starosta Srnojed, ale i například zastupitel v obci Rybitví Darek Horník nebo zakladatel facebookové skupiny Proti spalovně v Rybitví Jan Linhart vědí, jaké to je strávit mnoho večerů a víkendů pročítáním mnoha set stran dokumentace, sbíráním podpisů a přemlouváním známých. Navzdory sebejistotě, se kterou zástupci Křetínského firmy podle Králíčka vystupují ve městě, jako by měli dávno vyhráno, je společná iniciativa lidí ze Srnojed, Pardubic a Rybitví i nadále skvělým příkladem toho, jak se dá i velké a bohaté firmě společnými silami úspěšně vzdorovat.

Zelená Čáslav: Parta, která se nebojí postavit Křetínského firmě

„Jsou to naše děti, které budou muset jednou skládku likvidovat. A doteď vlastně nikdo pořádně neví, co na skládce leží," říká Illo-na Nezbedová, jedna ze členek sdružení Zelená Čáslav. Spolek, který se v Čáslavi dlouhodobě staví proti plánovanému rozšíření skládky tvoří z většiny právě matky, kterým není budoucnost města lhostejná. Na skládku, jejímž majitelem je Křetínského firma AVE CZ, se v minulosti tajně dovážely například toxické kaly z ostravských lagun. Kromě nebezpečí pro životní prostředí je firma také trestně stíhaná, podle policie totiž připravila obce i stát o více než tři miliardy korun na neodvedených poplatcích a daních.

“Těším se, až nám vedení města ukáže, že jedná v zájmu občanů a ne v zájmu společnosti AVE CZ.”

Jak to může vypadat, když se soukromé firmě podaří získat příliš velký vliv ve městě, ví Zelená Čáslav moc dobře: přítomnost zástupců firmy na zasedání zastupitelstva je běžnou událostí, a navzdory neodvedeným poplatkům jsou stále hlavním argumentem pro rozšiřování peníze, které má skládka přivést do veřejného rozpočtu. „Těším se, až nám vedení města ukáže, že jedná v zájmu občanů a ne v zájmu společnosti AVE CZ,“ řekla na našem setkání bývalá ředitelka Dusíkova divadla Lada Bartošová. „Všichni, kdo si dovolili vyjádřit nesouhlas s vedením města byli nějakým způsobem potrestáni.“ Včetně samotné Lady Bartošové, která musela místo ředitelky divadla opustit právě po kritice záměru rozšiřování skládky.

Členky Zelené Čáslavi se přesto nenechávají odradit a dlouhodobě svádí statečný boj s Křetínského firmou, vedením města i s apatií okolo sebe. Navštěvují zastupitelstva, informují o dění, sbírají kontakty, zapojují nové lidi a společně s Fridays for future se chystají vyrazit i do místních škol.

Čáslavská kauza názorným způsobem ukazuje, jak nejen AVE CZ, ale i ostatní Křetínského firmy řídí svůj byznys. Média často Daniela Křetínského vykreslují jako úspěšného podnikatele a mimořádného inovátora. Pohled zblízka ale ukazuje, že většinou vydělává ve špinavých a starých disciplínách jako je skládkařství a těžba fosilních paliv. Inovativní je přitom především v nakládání se zákony. Naštěstí se najdou lidé jako členky spolku Zelená Čáslav, které mají odvahu nepřistoupit na to, že kdo má víc peněz, může si dělat, co chce.

Německo: desítky let těžby uhlí musíme ukončit spravedlivě

Německá Lužice je druhým největším uhelným regionem v celé Evropě. Těžební společnosti desítky let převracejí rypadly tamní krajinu naruby a spalováním hnědého uhlí v jedněch z největších elektráren v Evropě výrazně přispívají k prohlubování klimatické krize. I Lužici čeká stejně jako další evropské uhelné regiony jiná budoucnost – postupně bude docházet k útlumu hornické činnosti – přesně v tento moment přichází jako klíčový aktér na řadu Daniel Křetínský.

Lužické doly a elektrárny firmy LEAG totiž už od roku 2016 vlastní právě EPH, tehdy ji za spolupráce s PPF odkoupila od švédského Vattenfallu. Již roky také spekuluje o budoucnosti regionu, Křetínský v debatě o konci uhlí v Německu vyhrožoval tamní vládě mezinárodními arbitrážemi, i proto se mu podařilo vyjednat kompenzace za uzavírání elektráren ve výši 1,7 miliard eur. Prokázal tak, že mu na uhelném regionu ležícím nedaleko českých hranic vůbec nezáleží. Jde mu jen o vlastní peníze.

Není divu, že EPH je v současnosti poslední brzdou brzkého konce uhlí v Německu. Zatímco německá vláda se dohodla s druhým velkým energetickým gigantom RWE na konci uhlí v roce 2030, EPH na podobnou dohodu přistoupit nechce. Zdržuje brzký odchod od uhlí tolik potřebný k ochraně klimatu.

Kvůli zkušenostem s korporací EPH mají místní obavu, že se Lužice stane dalším zdrojem plundrování pro českého oligarchu. Není totiž jisté, jestli má EPH dostatek peněz na rekultivace spojené s ukončováním těžby a následnou péčí o krajinu zasaženou desítkami let těžby. Nejen v Německu se firma Daniela Křetínského chová jako dobyvatel, který se snaží vytáhnout peníze z veřejných institucí do vlastní kapsy a nechce nic vrátet nazpátek. Reálně tak hrozí, že obyvatelé Lužice po konci uhlí zůstanou bez peněz na rekultivační práce a přijdou o možnost provést transformaci tamního uhelného regionu spravedlivě.

LEAG slibuje investice do kraje, přesto však chce v regionu budovat převážně další znečišťující provozy, nové plynové elektrárny či spalovny. V plánu je sice i menší rozvoj obnovitelných zdrojů, po zkušenostech s praktikami EPH mají nicméně místní právoplatné obavy, aby Daniel Křetínský Lužici neopustil s plnými kapsami a bez snahy řešit zkázu, kterou jeho byznys způsobil – podobně jako Zdeněk Bakala na Karvinsku.

Právě proto obyvatelé Lužice dlouhodobě požadují dvě věci: co nejrychlejší konec uhlí (ideálně do roku 2030) a spolu s ním novou perspektivu vývoje celého regionu. A to za peníze od firem, které roky vydělávaly miliardy na těžbě a spalování uhlí, přičemž za sebou zanechaly jen zničenou krajinu a klima.

Elektrárna Lynemouth a plány na rozvoj plynových elektráren

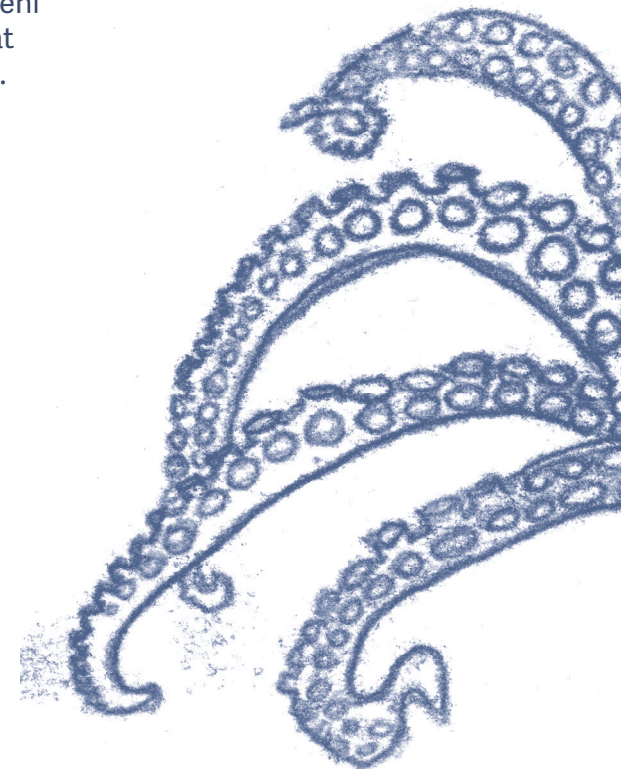
EPH Daniela Křetínského je jednou z firem, které mají největší plány na rozvoj plynové infrastruktury, do evropské sítě plánuje přidat až šest gigawattů nových plynových elektráren. Nové plynové elektrárny plánuje stavět zejména ve Velké Británii, kde plánuje vybudovat nové kotle na plyn v uhelných elektrárnách Eggborough, King's Lynn B a Kilroot. Shodně s italským příkladem bude i na ostrovech Křetínského firma pobírat kapacitní platby od státu i na elektrárny, které se ještě ani nezačaly stavět.

King's Lynn B a Eggborough budou dostávat peníze od státu až patnáct let. Nedávno však v Británii zažil Křetínský i krušné časy, tamní regulátor Ofgem udělil jeho firmě South Humber Bank pokutu ve výši půl miliardy korun. Důvod? Požadoval nezákonně vysoké platby za vyrobenou energii, čímž výrazně zvýšil lidem účty za energie a sebe tím nadměrně obohatil. Daniel Křetínský používá prostě stále stejný byznysový model: vysává peníze z veřejných rozpočtů a rozhodně nechce nic vrátet, naopak – sám se obohacuje na chudobě ostatních.

Plyn ale není jediným problémem byznysu Daniela Křetínského ve Velké Británii. Organizace Biofuelwatch dlouhodobě upozorňuje na fakt, že elektrárna Lynemouth spalující biomasu je zapojena do špinavého byznysu s kácením lesů. Firma totiž do elektrárny vozí dřevo

z vykácených lesů ze Spojených Států od firmy zapojené v kauze kácení zdravých stromů. Spalování biomasy navíc umožňuje Křetínskému skrývat skutečné emise firmy, jelikož pravidla Evropské unie povolují vnímat biomasu jako uhlíkově neutrální zdroj.

Deepak Rughani z organizace Biofuelwatch deklaruje nutnost začít se dívat na energetiku jinak než skrze spalování a hledat cesty, jak snižovat spotřebu a energetickou náročnost celé společnosti. Proto při hodnocení firmy EPH nesmíme zapomínat na její zapojení do kácení lesů.

Inciativa EPH Musí skončit: Oslavy narozenin a píšťalky proti fosilnímu byznysu

Akční skupina EPH musí skončit vznikla v rámci hnutí Limity jsme my na konci loňského roku a klade si za cíl rozbít obraz Daniela Křetínského jako schopného byznymena a sportovního fanouška, který vytváří jím vlastněná média, a přinášet do veřejného prostoru požadavek budoucnosti bez velkých fosilních firem.

„Obchodní model EPH je postavený na ničení planety. Daniel Křetínský vydělal na těžbě a spalování fosilních paliv, kterou prodlužuje daleko za hranici vědeckého konsensu. Nyní se uhlobaron snaží ukrást i energetickou transformaci, vysát veřejné zdroje a skrze fosilní plyn nás uzamknout na další roky

„Oligarcha jako Křetínský nesmí mít kontrolu nad našimi základními potřebami.“

v závislosti na fosilních palivech,“ píše kolektiv ve svém manifestu zveřejněném na stránkách Limity jsme my, „Oligarcha jako Křetínský nesmí mít kontrolu nad našimi základními potřebami, proto požadujeme konec EPH spravedlivý k zaměstnancům a decentralizovanou energetiku v rukou lidí.“

Inciativa pořádá především rozmanité akce, v posledních letech například oslavy narozenin Daniela Křetínského před sídlem EPH v pražské Pařížské ulici: krájely se dorty, pronášely parodické přípitky, tančilo se a na místě byl dokonce i malý model Křetínského jachty, který připomínal přítomnost EPH v Panama Papers.

Na Křetínského spojení s politikou zase kolektiv narazil při jiné akci: členky skupiny s píšťalkami v puse narušily živý přenos Topol Show v pražském kině Dlabáčov. Na banneru, rozvinutém před překvapeným publikem: „TOPOLÁNEK TANČÍ, JAK KŘETÍNSKÝ PÍSKÁ.“

Kolektiv také v roce 2023 uspořádal hned několik okupací firem, spojených s EPH. Nejprve zabral sídlo firmy EP Commodities, jejíž přesun do zahraničí Křetínský oznámil v reakci na tzv. windfall tax. Daň z mimořádných příjmů měla státu pomoci vyrovnat náklady spojené s energetickou krizí, na které EPH rekordně vydělal a během níž se Daniel Křetínský stal druhým nejbohatším Čechem.

Naposledy kolektiv EPH musí Skončit navštívil centrálu pražského Czech News Center, Křetínského mediálního domu. Do kontaktu s některým médiem vydávaným CNC přijde každý den víc než polovina Čechů a uhlobaron neváhá své noviny využívat k prosazování svých obchodních zájmů nebo manipulace veřejné debaty o klimatu.

Kolektiv EPH musí skončit pořádá také veřejná setkání pro všechny, kteří mají chuť se zapojit do společného odporu nebo si o tématu povídat. Kolektiv tak dále rozšiřuje představu, jak se dá dělat klimatický aktivismus a do veřejného prostoru přináší představu světa bez oligarchů a miliardářů.

Jen organizovaná síla lidí může porazit organizovanou sílu peněz!

Ačkoliv patří Energetický a průmyslový mezi největší evropské znečišťovatele, v žádné jednotlivé zemi není největším hráčem. Díky své roztržitosti firma dlouho unikala pozornosti klimatického hnutí: Je na čase to změnit!

Budujeme mezinárodní síť organizací i jednotlivců ochotných se společně postavit Křetínského firmám a oligarchizaci naší společnosti. Podporujeme se, sdílíme informace a know-how. Přidej se! Napiš nám na info@spinaveprachy.cz.

Naši aktivitu můžeš taky sledovat na sociálních médiích [@zastavmespinaveprachy](https://www.instagram.com/zastavmespinaveprachy) nebo na webu www.re-set.cz.

info@spinaveprachy.cz
www.re-set.cz
[@zastavmespinaveprachy](https://www.instagram.com/zastavmespinaveprachy)